

Тому населення у суботу 26 квітня проживало у звичному ритмі (люди гуляли по місту, діти гралися на дитячих майданчиках, працювали школи, магазини, кафе). Плани евакуації населення з 30-км зони та розрахунки їх транспортного забезпечення виявилися нереальними, оскільки передбачали проведення евакуації за секторами, а не за зонами радіоактивного забруднення, що викликало необхідність їх термінового перероблення в ніч на 27 квітня. Тому тільки в другій половині дня 27 квітня було проведено евакуацію 49360 чоловік населення з м. Прип'ять, а після подальшого погіршення радіаційної обстановки в період з 2 по 7 травня решти населення з 30-км зони в кількості 40915 чоловік. На момент аварії медична служба ЦО не змогла забезпечити населення необхідною кількістю препаратів стабільного йоду, хоча відомо, що максимальна ефективність йодної профілактики має місце, коли вона проводиться в перші 45-50 хв. після погіршення радіаційної обстановки. Тому для поглибленого обстеження в стаціонарі республіки було госпіталізовано 17,4 тис. чоловік.

УДК 621.039.586

Стручок В., ст. викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Struchok V., Senior Lecturer

RESEARCH OF THE RISE CAUSES AN ACCIDENT ON CHERNOBYL NPP

Катастрофічні наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС), що сталася 26 квітня 1986 року, наштовхують на думку щодо необхідності дослідження причин виникнення цієї найбільшої за масштабами техногенної катастрофи, що мала місце на нашій планеті.

Дослідженню підлягають як офіційна інформація органів виконавчої влади, документи, так і свідчення учасників та свідків цієї катастрофи. Хоча причини руйнування четвертого реактора АЕС до кінця так і не встановлені, однак з великою імовірністю можна виділити ряд основних факторів, що призвели до катастрофічних наслідків аварії. Серед них можна виділити невинуватість технологічних випробувань, що проводилися на момент аварії, це призвело до порушення регламенту експлуатації реактора щодо безпечності технологічного процесу, недосконалість технічного оснащення систем управління реактором та відсутність захисних систем безпеки на випадок навмисних чи помилкових відімкнень технічних засобів захисту та порушення параметрів експлуатації, соціально-психологічний фактор.

Під час зупинки 4-го енергоблоку на планово-попереджувальний ремонт проводились випробування щодо використання вибігу (обертання за інерцією) турбогенератора для забезпечення власних потреб при повному знеструмленні АЕС, що розцінювались, як перевірка електричного обладнання. Однак вплив такого експерименту на роботу реактора в достатній мірі не був проаналізований. В дійсності такий експеримент треба було класифікувати як комплексні випробування енергоблоку, а програму їх проведення необхідно було погодити з керівництвом експлуатацією діючих АЕС ВПО Союзатоменерго, генеральним проектувальником Гідропроектм, Науковим керівником проекту АЕС з реакторами великої потужності каналними (РБМК) інститутом атомної енергії імені І.В.Курчатова (м. Москва) і Держатоменергонаглядом. Внаслідок чого сталося порушення регламенту експлуатації реактора щодо безпечного ведення технологічного процесу, що призвело до відключення ряду технічних засобів захисту реактора, зокрема: системи аварійного

оохолодження реактора на більше, ніж 11 годин, системи локального автоматичного регулювання потужності реактора, інших систем аварійного захисту.

З огляду на те, що на момент аварії Чорнобильська АЕС була найкращою станцією у Радянському Союзі, персонал не допускав навіть думки про невиконання плану вироблення електроенергії чи плану зазначених випробувань. Можна стверджувати, що за пультами управління сиділи спеціалісти позбавлені свободи у прийнятті необхідних правильних рішень. Серед персоналу на той час панував страх залишитися без роботи, тобто без засобів до існування, у такому маленькому місті, як Прип'ять, де головним місцем роботи є АЕС. На нашу, думку вплив цього соціально-психологічного фактору і призвів до того, що персонал за будь-яку ціну хотів провести випробування. Тому за 1 год 24 хв до аварії, коли з'явилося розбалансування у вимірвальній частині системи регулювання, відбувся провал потужності реактора до величини нижче 30 МВт теплових і треба було заглушити реактор, персонал намагався підняти потужність до запрограмованої для випробувань величини (1000-700 МВт), а за 1 хв 28 сек до аварії, коли роздруківка даних ЕОМ показала необхідність припинення експерименту і негайної зупинки реактора внаслідок того, що запас реактивності був недопустимо малим – 6 стержнів замість 30, персонал вручну не знизив потужність поки була ще цілою активна зона і не зупинив реактор, а прийняв рішення приступити до експерименту.

УДК 94(100):327

Ціватий В., канд. істор. н., доц., Заслужений працівник освіти України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ІСТОРІЯ ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ (ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ 1986 РОКУ): ПОЛІТИКО-ДИПЛОМАТИЧНИЙ І ДІАСПОРАЛЬНИЙ ДИСКУРСИ

Tsivatyi V., Ph.D., Assoc. Prof., The Honored Worker of Ukraine

INSTITUTIONAL HISTORY OF TECHNOGENIC DISASTERS (CHERNOBYL TRAGEDY OF 1986): POLITICAL-DIPLOMATIC AND DIASPORAL DISCOURSES

Тридцять п'ять років тому сталася одна із найбільших техногенних катастроф в історії людства – вибух на Чорнобильській атомній електростанції. Чорнобильська катастрофа – техногенна екологічно-гуманітарна катастрофа (26 квітня 1986 року). Аварія на Чорнобильській АЕС актуалізувала проблеми техногенної безпеки в Україні та світі в контексті основних завдань екологічної дипломатії. Вони є пріоритетними при вирішенні питань, що сьогодні стоять на порядку денному перед вітчизняною ядерною енергетикою, це: продовження терміну експлуатації атомних реакторів; уведення до дії нових потужностей; розвиток вітчизняних виробництв, задіяних у ядерно-паливному циклі (ЯПЦ); безпечне поводження з відпрацьованим ядерним паливом (ВЯП) та радіоактивними відходами (РАВ); вирішення проблем Чорнобильської АЕС; подальше підвищення рівня безпеки діючих атомних блоків; впровадження сучасних ядерних технологій тощо[1, с. 4-12].

У нових умовах глобалізованого поліцентричного світу ХХІ століття підтримка екологічної безпеки й сталого розвитку стає важливим аспектом міжнародних відносин в Європі й визначає напрямок розвитку європейського співробітництва, спрямованого на забезпечення спільної екологічної політики і екологічної дипломатії. Зважаючи на масштабність і важливість екологічних проблем, значною мірою обумовлених диспропорціями в розміщенні продуктивних сил та нераціональним природокористуванням, усе більше уваги європейськими країнами приділяється